

Na první setkání s Ludmilou Seefried-Matějkovou si pamatují zcela živě: psal se rok 1992, Ludmila se svým manželem Rainerem Maria instalovali výstavu Lidiných plastik a kresb v brněnské Galerii Stará radnice (Dům umění města Brna) a mě vyslala redakce zpravodajství České televize, abych s ní natočila rozhovor o její první prezentaci v Československu po pádu železné opony. Myslím, že jsme si všichni vzájemně rychle padli „do oka“, a tak jsme si u červeného vína povídali ještě dlouho poté, co se vypnula kamera. V Lidě jsem objevila osobitou umělkyni se zajímavým životním příběhem a v Rainerovi prvního skutečného Evropana, který měl velké srdce, veselé michal dohromady čestnou s němčinou a nerefkl mi jinak, než „holka“. Tehdy přišlo i pozvání: „Přijed se za námi podívat do Berlína, ukážu ti moje sochy.“

Kdyby tehdy tušili, že já za rok opravdu přijedu! Ale oba splnili svůj slib. Několik dnů jsme obížděli ulice západního Berlína a Lída mi postupně představovala svoje realizace ve veřejném prostoru, hlavně ve čtverech Kreuzberg, Wedding, Spandau a Zehlendorf. Z domů a poznamk vznikla ještě za mého krátkého pobytu první verze scénáře k dokumentu, který jsem v roce 1994 zrealizovali – do Berlína jsme se vypravili ve čtyřech společně s režisérem Pavlem Jandourkem, kameramanem Jirkou Kovářem a asistentem kamery a řidičem v jedné osobě Michalem Pelouškem. Natáčelo se tehdy na U-matic, což byl první profesionální videokazetový formát, který obsahoval videopásku uvnitř kompaktní kazety, namísto velikých otevřených cívek. V praxi to vypadalo asi tak, že na kameru kameramana byla kabelem připojena „krabice“, do níž se vkládala velká a tlustá kazeta a kterou nesl na rameni asistent kamery, takže oba tvůrci byli k sobě vlastně připoutaní a museli být dost dobře sehraní.

JAK VZNIKAL DOKUMENT L.S.M.

LUDMILA SEEFRIED-MATĚJKOVÁ
ZUZANA RICHTER

DVA PÓLY ŽIVOTA

Ludmila Seefried-Matějková, Otcův klobouk, 1993, pálená hlína
Autorka fotografie Zuzana Richter, 2006, Berlín

Pokud mne paměť neklame, Česká televize nás tehdy vypravila asi 400 markami na ubytování, ale protože pánové spali sportovně v ateliéru a mně poskytl domácí azyl Lída, utratili jsme ušetřené peníze za plášť, kterou jsme si vypůjčili, abychom mohli natáčet záběry z výšky. Museli jsme však vyřešit problém, kde najít auto, které ji uveze, a nakonec vojenském zázemí v Berlíně jako kuchář. Jeho sousedé měli auto s kouli a dva vikendové dny s námi všichni popojížděli z místa na místo a také pro ně to k vidění na novoměstské výstavě, můžeme například nahlednout přímo do očí admirálovi, který se točí na presypacích hodinách na Admiralstrasse, anebo přes

okna do ateliéru, ve kterém se před naším odjezdem potkala spousta přátel české i německé národnosti. Jestli mezi nimi byla už tenkrát i Zuzana Richter anebo zda jsme se díky Lidě potkaly až později, to už si nevybavuji, ale myslím, že k našemu setkání došlo o pár let později až v Praze. Ale Berlín byl bezesporu místem, který v životě Ludmily Seefried-Matějkové sehrál zásadní roli a významně ovlivnil její soukromí i práci. Náš dokument mapuje Lidiny sochy v kulisách je i vzpomínkou na místa, která jistě doznala změn v proměnách času, ale která dodnes nesou Lidin výrazný sochařský otisk.

Ludmila Seefried-Matějková mezi svými sochami Katarze, Bolest a Meditace v ateliéru v Berlíně v roce 1998

Ludmila Seefried-Matějková,
Homo homini lupus, 1993, pálená hlína
Autorka fotografie Zuzana Richter,
2011, Berlin-Staaken

Horácká galerie
v Novém Městě
na Moravě

Vratislavovo náměstí 1
út–ne 9–17 hodin

info@horackagalerie.cz
www.horackagalerie.cz

DVA PÓLY ŽIVOTA
LUDMILA SEEFRIED-MATĚJKOVÁ
ZUZANA RICHTER
8 | 5 – 13 | 9 | 2026

KURÁTORKA
Ilona Víchová

INSTALACE
Jakub Vainar, Hana Vařáková,
Antonín Sláma, Dušan Šrámek

PROPAGACE
Marta Hauptmanová

GRAFICKÝ DESIGN
Jakub Janeba

LUDMILA SEEFRIED-MATĚJKOVÁ

(*1938)

patří k umělecké generaci narozené na sklonku třicátých let 20. století, jejíž dětství provázely hrůzy války a krátce nato zruďnosti poúnorových událostí a stalinistických padesátých let. Tyto vyhrcoené situace přirozeně zanechaly stopy ve formování Matějkové mladého talentu i výtvarné citlivosti. Vyvlastnění majetku v rodném Heřmanově Městci a nucené přestěhování do Mariánských Lázní spolu s dalšími projevy lidské zlovůle se dodnes promítají do autorčiny umělecké výpovědi, která zahrnuje motivy přímého násilí i bolesti, stejně jako svět lidské duše s jeho tichými dramaty.

Touha po moci a bohatství, ale i jiné destruktivní emoce a prožitky – ztráta sebeúcty, sebetřpy, apatie – sochařka promítá do své tvorby jako odkazy na temnou stránku lidského nitra, z nichž skrze procesy zpytování, sebeuvědomění a kontempace můžeme nalézat světlé stránky života. Motivы lásky a přátelství, často definované v kresbách s tématy bezstarostných her a veselého posezení s přáteli, Matějková projektuje do svého díla se stejnou závažností a opravdovostí jako prožitky bolestné. Tímto nám divákům znovu a znovu připomíná druhý – proslulý – pól lidského myšlení, tedy radost, štěstí a harmonii, jejichž prostřednictvím člověk dosahuje ucelenost života i plnost smyslu lidského bytí obecně.

Samotná životní i tvůrčí cesta Ludmily Seefried-Matějkové ukazuje, jak přirozeně se v realitě střídají momenty štěstí a trápení, úspěchů i proher, z nichž se utváří lidská paměť a z nichž pramení naše zkušenost. Matějková se totiž po maturitě na Výtvarné škole na pražských Vinohradech ucházela o studium na všech vysokých uměleckých školách v Československu, avšak z politických důvodů nebyla přijata. Prošla

kamenickou praxí a v období politického uvolnění a blížícího se pražského jara získala stipendium ke studiu na Vysoké škole výtvarných umění v západním Berlíně. Tam v roce 1973 absolvovala a vzhledem k tomu, že v Berlíně našla životního partnera, do Československa se po dlouhou dobu nevrátila. V Německu se věnovala sochařské tvorbě, ateliérovým plastikám i rozměrným realizacím ve veřejném prostoru, šťastná a naplněná sochařskými úkoly, avšak odtržena od své dcery i rodičů, často ve strachu a obavách, jak se jim doma vede. Do České republiky se nakonec vrátila až po partnerově smrti v roce 2015 a usadila se v blízkosti své dcery Markéty v obci Drmoul nedaleko Mariánských Lázní.

V počátcích své tvorby se Matějková snažila uchopit skutečnost abstraktní formou, ovšem brzy překročila k realističtějšímu vyjádření, jak sama říká ke kritickému realismu. Vždy ji zajímal konkrétní člověk, příběh a osud. Nacházela jej v berlínských ulicích, v metru, klubech, na úřadech, doma, v okruhu svých známých i u těch nejbližších. Svůj model vždy trpělivě studovala, ráda s ním hovořila, nořila se do jeho životního příběhu, zkušeností i skrytých bolestí, aby pak ve výsledné soše zcela inovativně propojila jazyk realismu s osobitou tvarovou stylizací.

V sedmdesátých letech Matějková pracovala zejména v polyesteru. K nejvýraznějším příkladům patří socha *Hanna* (1973), ve které jemnost a ucelenost materiálu navozují hladkost lidského těla, přesvědčivost tělesných pasáží i sugestivitu výrazu. Koncem sedmdesátých let Matějková opustila polyester a v následných desetiletích rozvíjela sochařské práce v pálené hlíně, kameni a dřevě, které výtvarnou řečí odkazují k tisícileté tradici výtvarného umění. Čteme v nich výrazovost egyptského a řeckého umění, renesančních bust či čistotu klasicismu, které lze vnímat jako autorčin respekt k dějinám civilizace, jejím odkazům, ale i jakožto pokoru k plynutí času.

Obdobně jako v kresbách Matějková reflektovala obě stránky lidského života, i v plastikách z pálené hlíny artikulovala jak civilní témata, tak i náměty kruté a bolestné. Socha *Úsměv primadony* (2003), podobně jako plastika *Z vyšší společnosti* (1996) odkazují k motivům radosti a blahobytu, který však v sobě mohou ukrývat ostny nadřazenosti a krutosti.

Stejně tak socha *Bezdomovec* (1990) již bez přetvářky ukazuje odvrácenou stranu berlínské společnosti, čímž se zároveň stává symbolem chudoby, strádání a nouze, které lidstvo provázejí od pradávna. Od těchto děl vedl jen krůček k obsahově závažným plastikám *Homo homini lupus* (1993) a *Neslyšené výkřiky* (1993). Zatímco v prvním jmenovaném díle je člověk zavržen druhým člověkem, a to pouze pro svůj původ, v plastice *Neslyšené výkřiky* Matějková vyřkla jeden z nejtěžších zločinů, totiž masivní znásilňování žen během války v bývalé Jugoslávii. Téma ženské oběti, která sice přežije, ale po celý zbytek života trpí tímto traumatem, je v Matějkové podání nejen odkazem na krutost některých událostí v dějinách lidstva, ale i obrazem konkrétního lidského osudu.

Výtvarně i tematicky rozsáhlé dílo Ludmily Seefried-Matějkové je jasně rámovanou výpovědí o nehlubších věcech člověka, o složitosti lidského společenství, o pomíjivosti života a trvalé platnosti duchovních hodnot, které nás přesahují. Vždyť i sama Ludmila odpovídá na otázku, čím se zabývá, jednoznačně: „Mým hlavním tématem je člověk.“ Proto až budete z výstavy odcházet, nezapomeňte pohlédnout do tváře sochy *Otcův klobouk* (1995). Figura v pánském kabátě, v pevném postoji, s ostrými rysy a pronikavým pohledem před vámi rozkryje škálu na první pohled protichůdných vlastností – totiž vnitřní síly a odhodlání na straně jedné a pokory i hluboké víry v duchovní svět na straně druhé. A právě na těchto hodnotách a na vědomí dvou vzájemně se doplňujících pólů lidského života vznikalo celé Matějkové dílo, podobně jako se kdysi formovala ona sama.

– Ilona Vichová

ZUZANA RICHTER

(*1960)

Výstavu plastik a kreseb Ludmily Seefried-Matějkové doprovázejí snímky fotografky Zuzany Richter (*1960). V nich se Matějkové plastiky ocitají ve veřejném prostoru měst, ve volné krajině, ale i v interiérech budov, vždy citlivě zasazené do okolního prostředí. Plastika a zvolené prostředí zde vstupují do vzájemného dialogu, kdy socha umocňuje atmosféru místa, zdůrazňuje jeho specifika, a zároveň je sama novým kontextem obohacována. Figury ze sochařského souboru *Metro* sedí v reálném prostoru podzemní dráhy, za autopořetrem *Otcův klobouk* se prostírá Berlín, kde typické dominanty metropole upomínají na prostředí, v němž Matějková žila a tvořila, zatímco plastika *Hanny* usazená na schodech chrámu na pražském Staroměstském náměstí odkazuje k autorčině domovině. Každé z těchto konkrétních míst je výsledkem vzájemných diskuzí, které Richter s Matějkovou vedly. Každá fotografie je společným konceptem obou umělkyní, v jehož rámci se rozehrává příběh, který plastikám vdechuje život a dodává nový rozměr.

Zuzana Richter

1960	narozena v Praze, ČSSR
1987	vystěhování (zbavena státní příslušnosti) do Bonnu, NSR
1998	přestěhování do Berlína
od 2017	dodnes žije v Berlíně a částečně v Praze

Ludmila Seefried-Matějková

1938	narozena v Heřmanově Městci
1956	maturovala na Výtvarné škole na pražských Vinohradech – v sochařském ateliéru prof. Marie Uchytílové Kučové
1967	stipendium na Vysoké škole výtvarných umění v západním Berlíně
1973	absolutorium na Vysoké škole výtvarných umění v západním Berlíně v sochařském ateliéru prof. J. H. Lonase
1967–2015	žila a pracovala v Berlíně, kde vytvořila řadu realizací ve veřejném prostoru
2015	dodnes žije a pracuje v Drmoule u Mariánských Lázní

Díky plzeňskému architektu Janu Soukupovi vznikla v klášteře v Chotěšově stálá expozice jejich sochařských děl. Přístupná je veřejnosti každý rok od května do října.

www.klasterchotesov.eu

Zastoupení ve sbírkách

Berlinische Galerie
Berlín, Německo

Gočárova galerie
Pardubice

Kommunale Galerie
Berlín, Německo

Museum Kampa, Nadace Jana a Medy Mládkových
Praha

Soukromé sbírky v České republice a v zahraničí

← Ludmila Seefried-Matějková, *Na pokraji*, 1976–1977, polyester, dřevo, Museum Kampa
Autorka fotografie Zuzana Richter, 2008, Tábor